

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Українсько-угорський навчально-науковий інститут
Кафедра історії Угорщини та європейської інтеграції

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор Українсько-угорського
навчально-наукового інституту
Олександр ШПЕНИК
«25» червня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«Теорія і практика транскордонного співробітництва в
системі міжнародних відносин»**

Рівень вищої освіти	другий
Галузь знань	C Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	C3 Міжнародні відносини
Освітня програма	Країнознавство
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	Українська/ угорська

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія і практика транскордонного співробітництва в системі міжнародних відносин» для студентів за спеціальністю С3 Міжнародні відносини.

Розробник:

Куцов К.О, Ph.D, асистент кафедри історії Угорщини та європейської інтеграції

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри історії Угорщини та європейської інтеграції

Протокол № 11 від «20» червня 2025 р.

Завідувач кафедри історії Угорщини та європейської інтеграції Зубанич Л. Л.

Схвалено науково-методичною комісією Українсько-угорського навчально-наукового інституту

Протокол №5 від «24» червня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії Тлабірчук О. Ю.

©Куцов К.О., 2025 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1-й	
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4	2-й	
	Лекції:	
	34	
	Практичні (семінарські):	
	12	
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: письмова та усна	Самостійна робота:	
	74	

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Теорія і практика транскордонного співробітництва в системі міжнародних відносин» є розкриття сутності транскордонного співробітництва та тенденції його розвитку як основних складових проблематики та особливостей сучасного етапу реалізації зовнішньополітичного курсу України, пріоритетом якого є європейська та євроатлантична інтеграція. Необхідність поглиблення раніше отриманих знань продиктована високою динамікою політичних процесів як в Україні, так і в країнах ЄС, неоднозначність оцінок зовнішньополітичного курсу держави, викликами, які стоять після останнього розширення ЄС.

Відповідно до освітньої програми, вивчення даної дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні теоретичні та практичні задачі та проблеми в сфері міжнародних відносин та зовнішньої політики, здійснювати аналіз міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що передбачає застосування теорій міжнародних відносин, зовнішньої політики та міжнародних комунікацій та використання міждисциплінарних та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин; самостійно проводити наукові дослідження; орієнтуватися в поточній міжнародній ситуації; адаптуватися до змін міжнародного контексту, суспільних перетворень, інформаційного, культурного та мовного середовища.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК7. Здатність працювати в команді

ЗК9. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність застосовувати сучасні знання у практичній діяльності

ЗК12. Здатність спілкуватися державною та іноземними мовами, як усно, так і письмово.

ЗК13. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел, зокрема завдяки використанню інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК14. Уміння аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру та обґрунтовувати ухвалені рішення.

ЗК15. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, зокрема в міжнародному контексті.

ЗК16. Навички міжособистісної взаємодії та повага до різноманітності та багатокультурності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК3. Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК6. Здатність використовувати для дослідження міжнародних відносин, суспільних комунікацій та для регіональних студій теоретичні та методологічні підходи політології, економічної та правової науки, міждисциплінарних досліджень.

СК7. Здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій, професійно готувати аналітичні матеріали та довідки.

СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та глобальних процесів, та місця в них України.

СК10. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

СК11. Здатність і готовність здійснювати дослідницьку діяльність з метою отримання нових знань шляхом застосування новітніх підходів та методик, що склались в галузі країнознавства та суміжних науках.

СК12. Здатність здійснювати комплексний пошук джерел різноманітного походження, типів та форм для системного аналізу, прогнозування та моделювання процесів і явищ у міжнародних відносинах.

СК13. Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію, доносити до фахівців і нефахівців складну країнознавчу та міжнародну інформацію у стислій формі усно та письмово, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології.

СК14. Здатність виявляти, спираючись на новітні підходи сучасної науки, особливості національних процесів в різних країнах, враховувати їхній вплив на внутрішню та зовнішню політику держав в умовах глобалізації та зростаючого конфлікту ідентичностей

СК15. Здатність використовувати іноземні мови для здійснення інформаційно пошукової, аналітичної та комунікативної професійної діяльності.

СК16. Здатність і готовність до виявлення, аналізу та інтерпретації суспільно політичних та соціально-економічних процесів у країнах і регіонах світу з урахуванням їх конфесійної та культурно-історичної специфіки.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Теорія і практика транскордонного співробітництва в системі міжнародних відносин» є опанування наступних навчальних дисциплін освітньої програми:

ОК3 Європейська та євроатлантична політика України.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти програмних результатів навчання відповідно до стандарту вищої освіти зі спеціальності С3 Міжнародні відносини освітньої програми Країнознавство:

РН1. Знати та розуміти природу, джерела та напрями еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

РН3. Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики.

РН4. Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.

- РН9.** Готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.
- РН10.** Розробляти та реалізовувати проекти прикладних досліджень міжнародних відносин, зовнішньої та світової політики.
- РН12.** Формулювати задачі моделювання, створювати та досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.
- РН14.** Визначати особливості національно-етнічної та культурно-історичної складових окремих країн та міжнародних відносин загалом.
- РН15.** Аналізувати зовнішню політику та міжнародні зв'язки України в контексті її головної стратегічної мети – європейської та євроатлантичної інтеграції.
- РН16.** Розуміти теорію та практику транснаціональних відносин і транскордонного співробітництва в сучасній системі міжнародних відносин.
- РН18.** Планувати дослідження проблем міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, аргументувати висновки, презентувати результати.
- РН20.** Планувати і проводити навчальні заняття зі спеціальних дисциплін, розробляти їх методичне забезпечення.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Теорія і практика транскордонного співробітництва в системі міжнародних відносин»:

РН1. Студент буде знати та розуміти природу, джерела та напрями еволюції транскордонного співробітництва, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

РН3. Студент зможе застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем транскордонного співробітництва та зовнішньої політики.

РН4. Студент зможе аналізувати та оцінювати проблеми кордонів, транскордонного співробітництва, міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.

РН9. Студент зможе готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про стан транскордонного співробітництва.

РН10. Студент зможе реалізовувати транскордонні проекти в рамках транскордонних програм, що фінансуються ЄС.

РН12. Студент навчиться формулювати задачі моделювання, створювати та досліджувати моделі об'єктів і процеси транскордонних взаємодій, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

РН14. Студент зможе визначати особливості національно-етнічної та культурно-історичної складових країн-сусідів у прикордонних регіонах.

РН15. Студент аналізуватиме зовнішню політику та міжнародні зв'язки України в контексті її головної стратегічної мети – європейської та євроатлантичної інтеграції.

РН16. Студент буде розуміти теорію та практику транснаціональних відносин і транскордонного співробітництва в сучасній системі міжнародних відносин.

РН18. Студент зможе планувати дослідження проблем транскордонного співробітництва, аргументувати висновки, презентувати їх результати.

РН20. Студент зможе проводити навчальні заняття із дисципліни «Теорія і практика транскордонного співробітництва в системі міжнародних відносин», розробляти їх методичне забезпечення.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: практичний, ініціативного самонавчання, ілюстративний, тренувальний та інформаційний. Навчально-методичне забезпечення і консультування самостійної роботи здійснюється через університетське віртуальне навчальне середовище. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється за чотирибальною національною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно); 2-рівневою національною шкалою: зараховано/незараховано; 100-бальною та шкалою ECTS (A, B, C, D, E, F, FX).

Використання елементів неформального навчання – здобувач із запропонованих як альтернативних форм практичних занять (проходження дотичних до тем модуля онлайн курсів на платформах Прометеус, Освіторія, EdEra та ін.) може обрати такий курс і за наявності сертифіката отримати кількість балів передбачених за конкретну тему.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: семінарські заняття, письмові практичні роботи, написання реферату, тести.

Форма модульного контролю: письмові модульні контрольні роботи.

Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен (усний).

Розподіл балів, які отримують здобувачі за поточний та модульний контроль (Змістовий модуль 1.)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	CP...	CP	60	100
5	5	5	5	5	5	10				

T1, T2 ... – теми

CP – самостійна робота

(Змістовий модуль 2.)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	CP	CP	60	100
10	5	5	5	5	5	5				

T1, T2 ... – теми

CP – самостійна робота

Оцінювання окремих видів навчальної роботи

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	3	15	3	15

Реферат, есе	1	10	1	10
Індивідуальна робота	1	15	1	15
Модульна контрольна робота	1	60	1	60
Разом	10	100	10	100

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Кількість балів	Оцінка за національною шкалою (іспит)	Критерії знань
A	90-100	відмінно	Студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення навчальних першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.
B	82-89	Добре	Студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, вільно володіє державною мовою; але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного завдання
C	74-81		
D	64-73	Задовільно	Студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю.
E	60-63		
FX	35-59	Незадовільно	Студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

- Тема 1. Сутність феномену кордонів та транскордонних процесів.
 Тема 2. Історія розвитку транскордонних процесів у світі та в Україні.
 Тема 3. Структура та тенденції розвитку сучасних транскордонних процесів.
 Тема 4. Транскордонне співробітництво як авангардна форма сучасних транскордонних процесів.
 Тема 5. Специфіка дослідження транскордонних процесів у соціології. Місце і роль соціології в управлінні транскордонними процесами.
 Тема 6. Сутність транскордонного співробітництва (ТКС) та його тенденції.
 Тема 7. Нормативно-правова основа функціонування транскордонного співробітництва

Модуль 2.

- Тема 8. Місце транскордонного співробітництва в євроінтеграційній стратегії України.
 Тема 9. Особливості транскордонного співробітництва України в умовах Політики сусідства.
 Тема 10. Інструменти аналізу та управління ТКС.
 Тема 11. Карпатський Єврорегіон – інструмент євроінтеграційної стратегії України.
 Тема 12. Закон України «Про транскордонне співробітництво» та Державна програма розвитку ТКС на 2021-2027 рр.
 Тема 13. Основні етапи організації та проведення соціологічного моніторингу транскордонних процесів.
 Тема 14. Інструменти соціальної імплементації соціологічного знання про транскордонні процеси в управлінську практику.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання (денна, заочна)					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
1-й семестр						
Модуль 1. Теоретико-методологічні засади вивчення екологічної політики та дипломатії.						
Тема 1. Сутність феномену кордонів та транскордонних процесів.	2	2				
Тема 2. Історія розвитку транскордонних процесів у світі та в Україні.	2	2				

Тема 3. Структура та тенденції розвитку сучасних транскордонних процесів.	4	2	2			
Тема 4. Транскордонне співробітництво як авангардна форма сучасних транскордонних процесів.	2	2				
Тема 5. Специфіка дослідження транскордонних процесів у соціології.	4	2	2			
Тема 6. Сутність транскордонного співробітництва (ТКС) та його тенденції.	4	4				
Тема 7. Нормативно-правова основа функціонування транскордонного співробітництва.	6	4	2			
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	24	18	6			
Модуль 2. Принципи реалізації та інструментарій екологічної політики та дипломатії						
Тема 8. Місце транскордонного співробітництва в євроінтеграційній стратегії України.	2	2				
Тема 9. Особливості транскордонного співробітництва України в умовах Політики сусідства.	4	2	2			
Тема 10. Інструменти аналізу та управління ТКС.	2	2				
Тема 11. Карпатський Єврорегіон – інструмент євроінтеграційної стратегії України.	4	2	2			
Тема 12. Закон України «Про транскордонне співробітництво» та Державна програма розвитку ТКС на 2021-2027 рр.	4	2	2			
Тема 13. Основні етапи організації та проведення соціологічного моніторингу транскордонних процесів.	4	4				
Тема 14. Інструменти соціальної імплементації соціологічного знання про транскордонні процеси в управлінську практику.	2	2				
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	22	16	6			
Разом за семестр	46	34	12			

6.3. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна

1	Структура та тенденції розвитку сучасних транскордонних процесів.	2	
2	Специфіка дослідження транскордонних процесів у соціології.	2	
3	Нормативно-правова основа функціонування транскордонного співробітництва.	2	
4	Особливості транскордонного співробітництва України в умовах Політики сусідства.	2	
5	Карпатський Єврорегіон – інструмент євроінтеграційної стратегії України.	2	
6	Закон України «Про транскордонне співробітництво» та Державна програма розвитку ТКС на 2021-2027 рр.	2	
Разом		12	

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Поняття та еволюція транскордонного співробітництва: історичний аспект	8	10
2	Основні моделі транскордонного співробітництва в Європі та світі.	8	10
3	Правові засади транскордонного співробітництва: міжнародні та національні нормативно-правові акти.	8	10
4	Єврорегіони як форма транскордонного співробітництва: принципи функціонування та приклади.	8	12
5	Роль міжнародних організацій у розвитку транскордонного співробітництва	8	12
6	Фінансові механізми транскордонного співробітництва: програми ЄС та інших міжнародних інституцій.	8	12
7	Концепція сталого розвитку ООН: міжнародний досвід та перспективи впровадження в Україні	8	12
8	Екологічний аспект транскордонного співробітництва: спільні ініціативи та проекти	8	12
9	Досвід України у сфері транскордонного співробітництва: успіхи та виклики	5	14
10	Культурна дипломатія та транскордонне співробітництво: роль освіти, науки та культури	5	10
Разом		74	114

Частина самостійної роботи студентів з курсу здійснюється у вигляді опрацювання матеріалу з метою написання реферату (есе) на запропоновану проблематику. Форма контролю: прилюдний захист реферату.

Орієнтовний перелік тем:

№ з/п	Назва теми	Форма опитування
1	Особливості розвитку українсько-словацького транскордонного співробітництва.	Реферат

2	Особливості розвитку українсько-польського транскордонного співробітництва.	
3	Особливості розвитку українсько-угорського транскордонного співробітництва.	
4	Особливості розвитку українсько-румунського транскордонного співробітництва.	
5	Перспективи розвитку транскордонного співробітництва в умовах сучасних міжнародних викликів.	

6.5. Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання полягає у написанні аналітичного проекту (policy paper) на тему «Цифровізація транскордонного співробітництва: перспективи та загрози». Завдання виконується під час усього періоду вивчення відповідної навчальної дисципліни і може бути оцінене максимально у 15 балів.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Методичні матеріали до навчальної дисципліни.
3. Електронна система навчання - Moodle.
4. Мультимедійний проектор.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Артёмов І.В. Актуальні проблеми зовнішньої політики України: навчальний посібник-хрестоматія / уклад. і коментар: І.В.Артёмов, А.А. Артёмова. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2020. 268 с.
2. Артёмов І.В., Віднянський С.В., Тодоров, І.Я, Токар П.В. Європейська та євроатлантична інтеграція України: стан і перспективи реалізації (2014-2022 рр.): монографія. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2022. 282 с.
3. Європейський Союз у міжнародних відносинах: навч. посіб. / В.В.Копійка, С.О.Маковський, М.А.Миронова; за ред. В.В.Копійки. К.: ВПЦ «Київський університет», 2022. – 560 с.
4. Європейські стратегії розвитку: досвід для України: монографія / Андрейко В.І., Артёмов І.В. та ін.; за заг ред. І.В. Артёмова. Ужгород: РІК-У, 2023. 562 с.
5. Імміграція і транснаціоналізм: навчальний посібник / Анакіна Т.М., Гай-Нижник П.П. та ін.; за ред. П.В. Токаря. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2023. 372 с.
6. Про транскордонне співробітництво: Закон України від 24.06.2004 р. № 1861-IV: станом на 27 черв. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-15#Text>
7. Про транскордонне співробітництво між територіальними громадами або властями: Європейська рамкова конвенція від 21 травня 1980 р. у ред. від 16 листопада 2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_106/ed20091116#Text
8. Токар П. Міграція як чинник соціальних перетворень у сучасний період глобалізації та її вплив на ситуацію в країнах ЄС (з практики дослідження

- проблеми)" / Міжн. наук. вісник / ред. кол. І.В.Артёмов (голова) та ін. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2023. Випуск 1-2 (27-28). - С. 95-108.
9. Токар П. Соціологія війни: дослідження та оцінки. // Геополітика України: історія і сучасність: зб. наук. праць. Вип. (29). Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2022. С. 182-200.
 10. Транскордонне співробітництво: правові основи та успішні практики: посібник. Євчак Ю. Б., Зарді А., Лазур Я. В., Очкаї Д., Санченко А. Є., Сошников А. О., Устименко В. А., Фетько Ю. І.; за заг. ред. В. А. Устименка; ред.-упоряд. Гук А. К., Санченко А. Є. К., 2020. 152 с.

Допоміжна:

11. Ustych S. Analysis and conclusions for the Ukraine-EU borders/ SerhiiUstych// Ex borea lux? Learning from the Finnish and Norwegian Experience of Cross-border Cooperation with Eastern Neighbours. Prague: ISD, 2012. P.74-81.
12. Бенчак О. (у співавторстві С.Устич, А.Ровт). Історія, що об'єднує. Нариси новітнього транскордонного співробітництва у Карпатському регіоні: монографія /за заг.ред. С.Устича. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2017. – с.20-58, с.78-110, с.393-408. 456 с.
13. Бенчак О. Транскордонне співробітництво як фактор кроскультурного розвитку України. Монографія «Від мультикультуралізму до транскulturності: проблема збереження цінностей цивілізованого співіснування» / В. М. Судакова, Н. Б. Отрешко та інші. К.: Інститут культурології НАМ України, 2018. с. 267-283.
14. Бенчак О., С.Устич. Емпіричне соціологічне дослідження транскордонного співробітництва у Карпатському регіоні: монографія /за заг.ред. С.І.Устича. – ТОВ «РІК-У», 2018. 288 с.
15. Воронич А. Транскордонне співробітництво України та ЄС в контексті військової агресії РФ. Політичні процеси сучасності: глобальний та регіональний виміри : матеріали V Міжнар. науково-практ. конф., м. Івано-Франківськ, 25–26 квіт. 2024 р. 2024. С. 143–150. URL: [https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/62782/1/Івано-Франківськ_25-26.04.2024%20\(Ч.%20\).pdf#page=143](https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/62782/1/Івано-Франківськ_25-26.04.2024%20(Ч.%20).pdf#page=143)
16. Горбач О. Доктрини зовнішньої політики: Історія та сучасний розвиток. Львів, 2005. С. 18–20.
17. Мікула Н. А. Транскордонне співробітництво: посібник / Н. А. Мікула, В. В. Толкованов. Київ: Крамар, 2011. 259 с.
18. Транскордонне співробітництво України: стан, проблеми, перспективи: монографія / І. В. Артёмов, З. С. Варналій, В. В. Гоблик та ін. ; за заг. ред. І. В. Артёмова ; М-во освіти і науки України, Закарпат. держ. ун-т, Навч.-наук. ін-т євроінтеграц. дослідж. –Ужгород: МПП "Гражда", 2012. 520 с.
19. Устич С.І. Інноваційні методи управління системою транскордонного співробітництва /Сергій Устич //Моделі і механізми регулювання єврорегіонального співробітництва України: монографія. Ужгород: Гражда, 2013. С.194-204.
20. Устич С.І. Методологія системного дослідження транскордонних процесів та її соціальна імплементація /Сергій Устич. Ужгород: Ліра, 2014. 352с.

Інформаційні ресурси

1. Інтернет-ресурси:
 1. Національний інститут стратегічних досліджень (НІСД) - niss.gov.ua -Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України - ird.gov.ua -

Interreg 2021–2027: сприяння співпраці для зміцнення Європи. URL: <https://interreg.eu/about-interreg>

2. Програма «Польща – Україна 2021–2027». URL: <https://pl-ua.eu/ua>

3. Програма «Румунія – Україна». URL: <https://ro-ua.net/en/>

4. Програма «Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна». URL: <https://huskroua-cbc.eu/about/huskroua-2021-2027> .

5. The Association of European Border Regions (AEBR) Асоціація європейських прикордонних регіонів (AEBR) - <https://www.aebr.eu/about-us/>

6. Європейський інструмент сусідства (ЄІС) - <https://euneighbourseast.eu/>

7. Офіс європейської інтеграції при Кабінеті Міністрів України - <https://eu-ua.kmu.gov.ua/integration/> .

2. Навчальне забезпечення:

1. Наукова бібліотека УжНУ;

2. Наукова бібліотека ім. Міклоша Берчені, читальні зали.

3. Віртуальне навчальне середовище Moodle. Режим доступу: <https://moodle.uzhnu.edu.ua/>.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток __).

(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток __).

(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток __).

(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток __).

(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)